

CONTROLEPROTOCOL 2022

1. Inleiding

Het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (GRS) verstrekt opdracht om de accountantscontrole zoals bedoeld in art 213 GW uit te voeren. Ter voorbereiding en ondersteuning hiervan worden door het Algemeen Bestuur een aantal zaken nader geregeld. Dit gebeurt met dit controleprotocol.

Object van controle is de jaarrekening 2022 inclusief Sisa bijlage, en het financieel beheer, zoals dat wordt uitgeoefend door of namens het Dagelijkse Bestuur.

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties voor de controle van de jaarrekening.

1.2 Wettelijk kader

De gemeentewet (GW), artikel 213, schrijft voor dat de Gemeenteraad dan wel het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling één of meer accountants aanwijst als bedoeld in artikel 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in artikel 197 GW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een controleverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

Het Algemeen Bestuur heeft op 3 juli 2022 de controleverordening (ex art 213 GW) voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie vastgesteld. In die verordening zijn de uitgangspunten en hoofdlijnen van de accountantscontrole vastgelegd.

Aanvullend moet in de opdrachtverstrekking duidelijk aangegeven worden, welke wet- en regelgeving in het kader van het financiële beheer onderwerp van rechtmatigheidscontrole zal zijn. Het Algemeen Bestuur regelt dit door vaststelling van voorliggend controleprotocol, meer specifiek door het daarin opgenomen normen- en toetsingskader.

Het jaar 2022 is het laatste jaar dat de accountant specifiek controleert op rechtmatigheid. Met ingang van 2023 wordt de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd. Hierdoor verandert de rol van de accountant. Via de jaarrekening zal het Dagelijks Bestuur van de GRS verantwoording gaan afleggen over rechtmatigheid.

2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)

Zoals in art 213 GW is voorgeschreven voert de accountant de controle van de jaarrekening uit, die gericht is op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen;
- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 Gemeentewet (Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten) en de Richtlijnen voor de Accountantscontrole (NBA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen "in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen".

De van toepassingen zijnde verordeningen die direct van invloed op uitkomsten van de balans en/of begroting zijn, zijn opgenomen in bijlage 1. Besluiten van het Dagelijks Bestuur en andere regels verband houdende met de bedrijfsvoering worden niet in de financiële rechtmatigheidscontrole betrokken tenzij deze een direct verband hebben met of voortvloeien uit besluiten van het Dagelijks Bestuur.

Als specifieke uitkeringen gecontroleerd worden volgens de SiSa-procedure (Single Audit Single Information), dan is dit een voldoende waarborging voor de rechtmatige verkrijging en besteding van de middelen. Bij SiSa wordt met de wettelijke controlevoorschriften van gemeenten rekening gehouden zodat dubbele controlewerkzaamheden worden voorkomen.

3. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties en financiële beheershandelingen met een belang groter dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie.

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming, de strekking van de af te geven accountantsverklaring.

In het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. De goedkeuringstolerantie wordt berekend als een percentage van de totale lasten van de gemeente respectievelijk de gemeenschappelijke regeling. De goedkeurings- en rapporteringstolerantie wordt door als volgt vastgesteld, conform de minimumeisen:

Goedkeuringstolerantie	Strekking accountantsverklaring:			
	Goed keurend	Beperking	Oordeel onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-

De rapporteringstolerantie is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen. Voor de rapporteringstolerantie stelt het Algemeen Bestuur als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid boven de € 125.000 rapporteert.

4. Begrip rechtmatigheid en de aanvullend te controleren rechtmatigheidscriteria

Het begrip rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole wordt gedefinieerd als "het in overeenstemming met de begroting en met van toepassing zijnde wettelijke regelingen (waaronder verordeningen) tot stand komen van baten en lasten alsmede balansmutaties".

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen 9 rechtmatigheidscriteria worden onderkend:

1. Het begrotingscriterium;

2. Het voorwaardencriterium;
3. Het misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium (M&O);
4. Het calculatiecriterium;
5. Het valuteringscriterium;
6. Het adresseringscriterium;
7. Het volledigheidscriterium;
8. Het aanvaardbaarheidscriterium;
9. Het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt al aandacht besteed aan de meeste van deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal extra aandacht besteed moeten worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium;
2. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium);
3. Het voorwaardencriterium.

Ad 1 Begrotingscriterium

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening op programmaniveau hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is - voor zover het de begrotingsoverschrijdingen betreft - mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van het Algemeen Bestuur zoals geregeld in de Gemeentewet en de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het Algemeen Bestuur geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten. Het bepalen óf respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan het Algemeen Bestuur.

Met het vaststellen in dit controleprotocol van de reikwijdte van de rechtmatigheidstoets door de accountant geeft het Algemeen Bestuur aan welke onder- en overschrijdingen van de begroting van de GRS rechtmatig dan wel onrechtmatig moeten worden geacht (zie bijlage 2).

Ad 2. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium:

De definitie van misbruik is: "het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheids subsidies of –uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen".

De definitie van oneigenlijk gebruik is: "het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan".

De GRS heeft haar beleid ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik vastgelegd in verschillende verordeningen en besluiten. In het jaarverslag en/of de toelichting op de jaarrekening verantwoordt het Dagelijks Bestuur zich over de opzet, de uitvoering en de resultaten van het M&O-beleid. Indien het M&O-beleid niet toereikend is kan dit gevolgen hebben voor het accountantsoordeel. Indien bij een toereikend M&O-beleid dat in voldoende mate is uitgevoerd toch een belangrijke (materiële) onzekerheid – die inherent is aan de regeling – blijft bestaan met betrekking tot de rechtmatigheid van de uitgaven of ontvangsten en deze niet verder kan worden gereduceerd, dient de accountant te beoordelen of deze onzekerheid in de toelichting bij jaarrekening adequaat wordt weergegeven.

Voor bestaande procedures wordt getoetst in hoeverre deugdelijke maatregelen ter voorkoming van misbruik- en oneigenlijk gebruik worden genomen. Daarbij is de vooronderstelling gerechtvaardigd dat binnen de belangrijkste procedures reeds informeel adequate maatregelen zijn getroffen ter waarborging van de getrouwheid van de financiële verantwoording.

Ad 3. Voorwaardencriterium:

Besteding en inning van gelden zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en de (eigen) gemeentelijke regelgeving.

Door het Algemeen Bestuur zijn in verschillende verordeningen en besluiten voorwaarden opgenomen. Met het in dit controleprotocol vaststellen van de reikwijdte van de rechtmatigheidstoets door de accountant wordt het voorwaarden criterium nader uitgewerkt. Uitgangspunt daarbij is dat vooralsnog het huidige informele beleid wordt bekrachtigd en er met name jegens derden niet met terugwerkende kracht strengere normen zullen worden toegepast.

5. Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidstoetsing

De accountantscontrole op rechtmatigheid is limitatief gericht op:

- de naleving van wettelijke kaders, zoals die in de kolom “wetgeving extern” van het normenkader (bijlage 1) is opgenomen. Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen;
- de naleving van de interne kaders, zoals die in de kolom “regelgeving intern” van het normenkader (bijlage 1) is opgenomen. Dit laatste voor zover van toepassing en uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen. Ten aanzien van het voorwaarden criterium vindt, conform de Kadernota van de commissie BBV, uitsluitend een toets plaats naar recht, hoogte en duur van de financiële beheershandeling.

6. Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort weergegeven als volgt:

Interimcontrole

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. De bevindingen en adviezen van de accountant worden via een managementletter gerapporteerd aan het Dagelijks Bestuur en het managementteam van de GRS. Aan het Algemeen Bestuur een samenvattend verslag uitgebracht in de vorm van een Boardletter.

Bestuurlijk relevante zaken worden – op grond van de overeengekomen rapportagewensen - ook aan de diverse bestuursgeledingen gerapporteerd.

Accountantsverslag

Overeenkomstig de gemeentewet wordt omtrent de controle van de jaarrekening een accountantsverslag uitgebracht aan het Algemeen Bestuur en in afschrift aan het Dagelijks Bestuur. In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgt.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaarden criterium, etc.).

Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in bijlage 2 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen.

Controleverklaring

In de controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze controleverklaring is bestemd voor de Algemeen Bestuur, zodat deze de door het Dagelijks Bestuur opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

Bijlage 1. Overzicht externe en interne wet- en regelgeving en van toepassing zijnde gemeentelijke verordeningen m.b.t. financiële rechtmatigheid

Voor de in dit normenkader genoemde wetten en externe regelgeving vindt integrale toetsing plaats op basis van algemene controle uitgangspunten, zoals de accountant die bij de interne toetsing hanteert en waarbij de interne beheersing verantwoord wordt via de gedetailleerde interne verbijzonderde controles, die door de accountant gecontroleerd worden. Door deze indirecte methode kan nadere detaillering van de externe wet- en regelgeving hier achterwege blijven.

Specifiek	Externe wet en regelgeving (Overheid)	Externe wet en regelgeving (gemeenten)	interne regelgeving
Algemene Kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Grondwet • Burgerlijk Wetboek • Gemeentewet • Algemene Wet Bestuursrecht • Wet gemeenschappelijke regelingen • Ambtenarenwet • CAO SGO • Sociale verzekeringswetten • Wet SUWI 	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenschappelijke regeling Sociaal (16) getekend door de 7 gemeenten • Algemene Subsidieverordening Sociaal Domein Gemeente Alblasterdam • Algemene Subsidieverordening Sociaal Domein Gemeente Dordrecht • Algemene Subsidieverordening Sociaal Domein Gemeente Hardinxveld-Giessendam • Algemene Subsidieverordening Sociaal Domein Gemeente Hendrik Ido Ambacht • Algemene Subsidieverordening Sociaal Domein Gemeente Papendrecht • Algemene Subsidieverordening Sociaal Domein Gemeente Sliedrecht • Algemene Subsidieverordening Sociaal Domein Gemeente Zwijndrecht 	<ul style="list-style-type: none"> • Besluit mandaat, volmacht en machtiging GR Sociaal (DB) • Besluit machtiging Dagelijks Bestuur GR Sociaal • Algemene subsidieverordening openbaar lichaam Drechtsteden (2010 Drechtraad) (AB) • Verordening betreffende de behandeling van bezwaarschriften die zijn gericht tegen besluiten die zijn genomen door of namens het Dagelijks Bestuur van het openbaar lichaam Sociaal • Organisatie verordening openbaar lichaam Sociaal (art 23 GRS) • Verordening alleen recht gemeente Dordrecht inzake de uitvoering van bedrijfsvoeringstaken • Archiefverordening GR Sociaal 2022
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële verhoudingswet • Besluit Begroting en Verantwoording • Wet Financiering decentrale overheden • Wet op het BTW compensatiefonds • Wet Normering Topinkomens • Fiscale wetgeving 		<ul style="list-style-type: none"> • Financiële verordening • Verordening financiële bijdragen deelnemers Openbaar lichaam Sociaal • Controle verordening • Financieringsstatuut 2022 GR Sociaal
Inkoop en aanbesteding	<ul style="list-style-type: none"> • Europese wetgeving aanbestedingsrecht • Aanbestedingswet • Europese regels Staatssteun • Wet Markt en Overheid • Europese richtlijnen voor overheidsopdrachten: • Diensten (92/50/EEG) waarin opgenomen de richtlijn 97/52/EG • Werken (93/37/EEG) waarin opgenomen de richtlijn 97/52/EG • Leveringen (93/36/EEG) waarin opgenomen de richtlijn 97/52/EG 		

WMO	<ul style="list-style-type: none"> • Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 • Regeling continuïteit financiering meerkosten en compensatie sociaal domein 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning Drechtsteden Alblasserdam • Verordening maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning Drechtsteden Dordrecht • Verordening maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning Drechtsteden Hardinxveld-Giessendam • Verordening maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning Drechtsteden Hedrik Ido Ambacht • Verordening maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning Drechtsteden Papendrecht • Verordening maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning Drechtsteden Sliedrecht • Verordening maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning Drechtsteden Zwijndrecht 	<p>Beleidsplan WMO 2020-2024 (Drechtraad 3-12-2019)</p> <p>Reglement regionale adviesraad WMO Drechtsteden</p>
clienparticipatie Werk en Inkommen	<ul style="list-style-type: none"> • Participatiewet (art 47) 		<ul style="list-style-type: none"> • Verordening clienparticipatie werk en inkomen Drechtsteden
Werk en Inkomen	<ul style="list-style-type: none"> • Participatiewet • IOAW • IOAZ • Onderdeel gebundeld Participatiebudget (integratie-uitkering sociaal domein) • Wet sociale werkvoorziening ingaande 01-01-2015 valt dit onder de Participatiewet. Is wel van toepassing op huidig geplaatst bestand 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening Werrk en inkomen ALB • Verordening Werk en Inkomen DO • Verordening Werk en Inkomen HG • Verordening Werk en Inkomen HIA • Verordening Werk en Inkomen PA • Verordening Werk en Inkomen SL • Verordening Werk en Inkomen ZW • Verordening Persoonlijk minimabudget ALB • Verordening Persoonlijk minimabudget DO • Verordening Persoonlijk minimabudget HG • Verordening Persoonlijk minimabudget PA • Verordening Persoonlijk minimabudget SL • Verordening Persoonlijk minimabudget ZW • Nadere regels PMB ALB • Nadere regels PMB DO • Nadere regels PMB HG • Nadere regels PMB HIA • Nadere regels PMB PA • Nadere regels PMB SL • Nadere regels PMB ZW 	<ul style="list-style-type: none"> • Nadere regels en beleidsregels participatiewet Drechtsteden (AB) • Subsidieregeling interne Jobcoaching (AB) • Mandaatbesluit Openbaar Lichaam Sociaal 'voormalig regeling WIW'
	<ul style="list-style-type: none"> • ToZo regeling 		<ul style="list-style-type: none"> • Mandaatbesluit TOZO Openbaar lichaam Sociaal.
	<ul style="list-style-type: none"> • Besluit bijstandverlening zelfstandigen 		<ul style="list-style-type: none"> • Mandaatbesluit Zelfstandigenregelingen Openbaar Lichaam Sociaal

	<ul style="list-style-type: none"> • Wet inburgering 		<ul style="list-style-type: none"> • Verordening Inburgering Drechtsteden (nu alleen nog voor "lopende trajecten") => vastgesteld 16 juni 2010; 1e wijziging 8 maart 2011, 2e wijziging 8 mei 2022; ingetrokken voor nieuwe trajecten per 1-1-2013
	<ul style="list-style-type: none"> • Wet kinderopvang 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Wet educatie en beroepsonderwijs onderdeel educatie (Overgedragen aan OC en W) 		
Schuldhelpverlening	<ul style="list-style-type: none"> • Wet gemeentelijke Schuldhelpverlening 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening Beslistermijn SHV Alblasserdam • Verordening Beslistermijn SHV Dordrecht • Verordening Beslistermijn SHV Hardinxveld Giessendam • Verordening Beslistermijn SHV Hendrik Ido Ambacht • Verordening Beslistermijn SHV Papendrecht • Verordening Beslistermijn SHV Sliedrecht • Verordening Beslistermijn SHV Zijndrecht 	<ul style="list-style-type: none"> • Regionaal beleidsplan Schuldhelp-verlening Drechtsteden 2021-2024

BIJLAGE 2: Begrotingscriterium

Normenkader voor het begrotingscriterium:

Begrotingsrechtmatigheid houdt in dat financiële beheershandelingen passen binnen de begroting en balansmutaties. Voor de begrotingsrechtmatigheid is de wetgever uitgegaan van het programmaniveau als de norm. Bij de GRS heeft het Algemeen Bestuur de autorisatie op een aantal programma's vastgesteld. Het normenkader bij het begrotingscriterium is als volgt:

- a. Bij de staat van baten en lasten. Van begrotingsonrechtmatigheid is sprake indien het totaal van de baten of de lasten per programma met minimaal € 125.000 is overschreden c.q. onderschreden. In de rapportage worden de verschillen boven deze drempel verantwoord;
- b. Bij investeringen. Van begrotingsonrechtmatigheid is sprake indien het toegestane investeringsvolume per programma met minimaal € 125.000 of 10% is overschreden. In het rapport van bevindingen worden de verschillen boven deze drempel verantwoord.

Bij de jaarrekening vindt een analyse plaats van de verschillen ten opzichte van de begroting, conform artikel 28 van de BBV. Bij de analyse moet in ieder geval aan de volgende elementen aandacht worden besteed:

- de oorzaak van de afwijking;
- de relatie met de prestaties;
- de passendheid in het beleid;
- de dekking vanuit andere programma's (alternatieve dekking);
- mogelijke eerdere informatievoorziening over de afwijking aan het Algemeen Bestuur;
- eventueel de mate van verwijtbaarheid.

De oorzaken van begrotingsonrechtmatigheid worden in de jaarrekening toegelicht. Bij de overschrijdingen dient aangegeven te worden welke van de volgende 12 soorten van begrotingsonrechtmatigheid aan de orde is:

- I. Onjuist programma, product, budget;
- II. Onjuist begrotingsjaar;
- III. Extra kosten gedekt door baten c.q. minder baten gecompenseerd door minder kosten;
- IV. Extra kosten of minder baten, tijdig gesignaleerd;
- V. Extra kosten of minder baten, achteraf onrechtmatig (zoals mutaties algemene uitkering);
- VI. Extra uitgaven door een hogere doorbelasting vanuit de kostenplaatsen;
- VII. Fout in de begroting;
- VIII. Extra kosten of minder baten, niet tijdig gesignaleerd;
- IX. Extra kosten of minder baten, opzettelijk stil gehouden;
- X. Extra investeringen, kosten komen later (afschrijvings- en financieringslast);
- XI. Extra kosten door niet passende activiteiten;
- XII. Minder kosten, maar te lage passende activiteiten.

De oorzaken onder I tot en met VII genoemd zijn **niet** van invloed op de strekking van de controleverklaring. De oorzaken onder VIII tot en met XII genoemd zijn dat in principe wel en kunnen bij het vaststellen van de jaarrekening alsnog worden goedgekeurd.

Begrotingsonderschrijdingen zijn in principe niet onrechtmatig tenzij deze in strijd zijn met het beleid dat het Algemeen Bestuur heeft vastgesteld.

Oordeelsvorming door het Algemeen Bestuur.

Als blijkt dat de gerealiseerde baten en lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is – voor zover het de begrotingsoverschrijdingen betreft - mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het Algemeen Bestuur geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten. Deze begrotingsoverschrijdingen zullen in het jaarverslag afzonderlijk worden verantwoord. Het bepalen of respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan het Algemeen Bestuur.